

L'arquitecte polígraf

Del 19 d'octubre al 30 de novembre va tenir lloc al col·legi d'Arquitectes de Catalunya, Demarcació de Girona, l'exposició *Masó explica Masó*, a partir de les cartes del seu llarg festeig.

Si de l'arquitecte gironí Rafael Masó semblava que ja se n'havia dit tot, especialment després de l'estudi de Joan Tarrús i Narcís Comadira publicat el 1996, al capdavant resulta que el qui encara té molt per explicar és el mateix Rafael Masó. A l'exposició del Col·legi d'Arquitectes *Masó explica Masó*, complementada amb el catàleg i l'edició d'un vídeo a càrrec de Quim Paredes, hem trobat la veu d'un Masó gairebé sense intermediaris, com en una conversa planera que va opinant sobre els seus amics i col·laboradors, ofereix els seus criteris artístics, ens guia per les seves obres i ens trasllada a la Girona de la seva joventut.

Comissariada per l'arquitecte Bernat Catllar, l'arxivista Rosa M. Gil i la documentalista Gemma Domènech, la mostra en si és només la punta d'iceberg d'una tasca minuciosa d'inventari que ha durat més de dos anys. A sota de tot, hi ha un nuviatge llarg, una correspondència ingent, i dues veus que s'hi entortolliguen. Es tracta de 1.853 cartes escrites entre l'agost de 1906 i el desembre de 1910 entre Rafael Masó i la seva futura esposa, Esperança Bru, custodiades, ordenades i relligades en dinou

Esperança Bru, destinatària de les 1.853 cartes de Rafael Masó.

volums per la família, i de les quals se n'ha fet un buidatge exhaustiu. Així, a través d'una llengua afabriana però encara molt propera, ens assabentem de les opinions, sempre positives, que a l'arquitecte li mereixen Eugeni d'Ors, Josep Carner, Bertrana o Gaudí, entre molts d'altres. Així mateix, hi apareixen els seus col·laboradors habituals, sobretot els Coromina –encara no Fidel Aguilar–, i també els seus clients. Les cartes es converteixen així en un dietari on s'hi pot seguir el dia a dia de l'arquitecte. Des del mobiliari pensat per a la casa familiar fins als projectes d'establir una fàbrica de ceràmica a la Bisbal, o els afanys regeneracionistes per renovar culturalment la seva ciutat, la quotidianitat s'hi va descabdellant entre l'entusiasme creatiu i, de vegades, el desànim.

Especialment interessants són els moments en què Masó explica, descriu o justifica la seva obra, de manera que aquestes cartes es converteixen en referències fonamentals per definir la seva posició estètica. De fet, alguns d'aquests textos ja eren coneguts i havien estat utilitzats per comprendre els seus treballs, com per exemple l'efecte que pretenia aconseguir a la Farinera Teixidor («Res de coloraines Esposa meva, fins i tot les teulades i la cúpula seran blanques ¡Tot nevat! Vull que sia realment la casa de les farines...»), però des d'ara es presenten sistematitzats i classificats d'una forma exhaustiva, una eina molt útil per a futurs estudiosos no tan sols de Masó, sinó també d'un temps en què Girona es despertava.